

RHESTR BRISIO TRETH Y CYNGOR 2005

Arweiniad i'n HYSBYSIAD O WRANDAWIAD

Nid yw'r canllaw hwn yn cynnwys pob pwynt am y Tribiwnlys Prasio. Nid oes rhaid i ni ddilyn popeth yn y canllaw hwn ac nid yw'n effeithio ar sut y defnyddiwn y cyfreithiau neu reoliadau perthnasol. Cyn i ni glywed eich apêl, bydd Clerc Rhanbarthol y Tribiwnlys yn ateb unrhyw gais rhesymol sydd gennych ynglŷn â chyngor am y weithdrefn.

BETH YW HYSBYSIAD O WRANDAWIAD?

Mae'r hysbysiad o wrandawriad yn eich hysbysu pa bryd ac yn lle bydd y Tribiwnlys Prisio (TP) yn ystyried eich apêl.

Os nad ydych yn gallu mynychu'r gwrandawriad ar y dyddiad drefnwyd ac mae gennych rheswm da dros beidio â mynychu, dylech gysylltu â'r swyddfa rhanbarthol y TP a gofyn am ddyddiad arall. Pan fo gohiriad yn digwydd, gall fod gryn amser cyn y gallwn roi dyddiad newydd i chi.

Os yw unrhyw fanylion a gynhwysir yn yr hysbysiad yn anghywir cysylltwch â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys ar unwaith.

BETH DDYLWN EI WNEUD NESAF?

Mae'r Tribiwnlys yn disgwyl i chi drafod eich apêl gyda'r Swyddog Rhestru (SR) er mwyn ceisio ei gytuno cyn dyddiad y gwrandawriad. Rhowch wybod i'r TP gynted â phosib os ydych yn cytuno ar eich apêl. Gellir tynnu eich apêl yn ôl, yn ysgrifenedig, ar unrhyw adeg cyn y gwrandawriad.

PWYSIG: Os nad ydych wedi cytuno eich apêl erbyn **10 diwrnod** cyn y dyddiad gwrandawriad hysbyswyd, llenwch y ffurflen rhadbost amgaeëdig a dychwelyd ar unwaith i Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys.

SUT MAE PARATOI FY ACHOS AR GYFER Y GWRANDAWRIAD TRIBIWNLYS?

Os ydych yn dymuno mynychu'r gwrandawriad tribiwnlys, mae angen paratoi eich achos cyn y gwrandawriad. Ceisiwch baratoi gymaint â phosib o dystiolaeth i gefnogi eich achos.

Caniateir i chi:

- roi dystiolaeth ar lafar ac yn ystrifenedig;
- gyflwyno unrhyw beth rydych yn credu all gynorthwyo eich apêl, megis llythyrau, lluniau neu gynlluniau; a
- dod â rhywun gyda chi, i siarad ar eich rhan neu i ymddangos fel tyst.
-

GWYBODAETH YNGLŶN AG APELIADAU RHESTR BRISIO

Bydd y Tribiwnlys yn disgwyl eich bod chi a'r SR wedi trafod unrhyw dystiolaeth rydych am ei chyflwyno yn y gwrandawriad, ymlaen llaw. Disgwylir hefyd eich bod wedi cytuno'r ffeithiau sylfaenol, yn cynnwys maint a chynllun eich eiddo.

Cofiwch wrth baratoi eich achos, fod y bandio yn seiliedig ar bris gwerthiant eich eiddo ar y **1af Ebrill 2003**. Mae'r dyddiad hwn yn cael ei bennu gan y gyfraith felly nid ydym yn gallu ei newid. Mae'n rhaid i'r SR edrych ar brisiau gwerthiant cyffredinol yn 2003, hyd yn oed as na werthwyd nac adeiladwyd eich eiddo ar y dyddiad hwn.

Band	Amrediad Gwerthoedd	hyd at
A		£44,000
B	£44,001	£65,000
C	£65,001	£91,000
D	£91,001	£123,000
E	£123,001	£162,000
F	£162,001	£223,000
G	£223,001	£324,000
H	£324,001	£424,000
I	£424,001 ac uwch	

Mae'n rhaid i'r SR hefyd ddychmygu nifer of bethau ynglŷn â'r gwerthiant, yn cynnwys:

- Fod yr eiddo wedi ei werthy'n wag;
- Fod y budd a werthwyd yn rhydd-ddaliadol (neu yn brydles o 99 mlynedd ar gyfer fflat); a
- Fod yr eiddo mewn cyflwr derbyniol.

Bydd y SR yn rhoi gwybod i chi, o leiaf bythefnos cyn y gwrandawriad, am werthiant unrhyw eiddo y byddent yn ei ddefnyddio yn y gwrandawriad. Caniateir i chi edrych ar y dystiolaeth yma cyn gwrandawriad y Tribiwnlys. Mae gennych yr hawll hefyd i ofyn i'r SR adael i chi edrych ar y dystiolaeth sydd ganddynt ar gyfer hyd at bedwar eiddo arall. (Os yw'r SR yn penderfynu defnyddio mwy na phedwar gwerthiant, gellir gofyn am yr wybodaeth hon hefyd).

Mae'r SR a'ch cyngor lleol yn cadw copïau o'r rhestr brisio, sy'n dangos bandiau'r holl eiddo yn ardal eich cyngor. Gallwch ofyn i'r SR neu'r cyngor adael i chi edrych ar y rhestr, er mwyn i chi allu cymharu band eich eiddo gyda eiddo eraill rydych yn ystyried eu bod yn debyg. Mae copïau o restrau prisio ar gyfer pob eiddo yng Nghymru a Lloegr ar gael ar wefan yr Asiantaeth Swyddfa Brisio (www.voa.gov.uk).

GWYBODAETH YNGLŷN AG APELIADAU HYSBYSIAD ANNILYSRWYDD

Nodwch os gwelwch yn dda nad yw'r Triwbiwnlys yn gallu penderfynu cywirdeb y band mewn achosion Apeliadau Annilysrwydd.

Gall y Tribiwnlys edrych ar y rheolau ar gyfer gwneud cynigiad yn unig.

Mae'r rheolau ar gyfer gwneud cynigion yn cael eu nodi mewn rheoliadau, sy'n arolygu'r broses ar gyfer gwneud apeliadau. Y rhesymau mwyaf cyffredin pam fo'r SR yn teimlo fod eich cynigiad yn annilys yw:

- **Gwneud y cynigiad yn rhy hwyr.** Er enghraifft, cafodd ei wneud wedi'r terfynau amser cyfreithiol.
- **Ni chwblhawyd y cynigiad yn gywir.** Er enghraifft, ni roddwyd rhesymau pam yr oeddech yn credu fod y bandio ardrethol yn anghywir neu ni roddwyd gwybodaeth iawn ynglŷn â phenderfyniad Tribiwnlys Prasio neu lys uwch, roeddech yn ei ystyried yn berthnasol.
- **Nid oes gennych yr hawl i wneud y cynigiad.** Er enghraifft, nid chi ydi'r preswlydd, perchennog neu denant yr eiddo apêl.
- **Fod Tribiwnlys prasio neu lys uwch wedi ystyried yr apêl yn flaenorol, ar yr un seiliau a ffeithiau.**

Os ysi'r TP yn penderfynu fod eich cynigiad yn un dilys, bydd yn ystyried materion prasio yn ddiweddarach.

OES ANGEN I MI FYNYCHU'R GWRANDWIAD?

Mae o fantais os ydych yn gallu mynychu'r gwrandawriad, fel eich bod yn gallu pe bai angen roi eglurhad neu ateb cwestiynau. Fodd bynnag fe ellir delio â'ch apêl yn y ffyrdd canlynol.

Cynrychiolaethau Ysgrifenedig (mewn cysyniad â'r Rheoliadau)

Gall y Tribiwnlys y ddelio a'ch apêl yn y modd hwn, ond dim ond os **yw'r holl bartïon yn cytuno** i ddefnyddio'r dull yma.

Dim ond y dystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynir gan yr holl bartïon y gellir ei hystyried pan fo apêl yn cael ei benderfynu drwy gynrychiolaeth ysgrifenedig.

Os ydi pawb yn cytuno, yn ysgrifenedig, byddwch yn cael eich hysbysu am y drefn.

Gall y Tribiwnlys ofyn i'r partïon am fwy o dystiolaeth. Gall hefyd benderfynu mai'r unig ffordd o ddelio â'r achos ydi drwy wrandawriad ffurfiol.

Cyflwyniad Ysgrifenedig

Os nad ydych yn gallu mynychu'r gwrandawriad, ac eisiau i'ch achos gael ei glywed yn eich absenoldeb, a'r partïon heb gytuno i'r dull cynrychiolaeth ysgrifenedig ffurfiol, mae'n rhaid i chi ysgrifennu a rhoi manylion unrhyw bwyntiau y dymunwch iddynt gael eu hystyried. Bydd y partïon eraill yn dal i fynychu'r gwrandawriad.

Aelodau'r Tribiwnlys Prisio

Fel rheol bydd tri aelod yn gwrandao eich apêl, ond fe all dau aelod wrando apêl, os ydi pawb yn cytuno. Bydd un o'r aelodau'n cadeirio'r cyfarfod. Mae aelodau'r Tribiwnlys yn bobl leol sy'n wirfoddolwyr. Er nad ynynt efallai'n gymwys yn broffesiynol, maent yn derbyn hyfforddiant ac yn brofiadol mewn gwrandao apeliadau. Mae aelodau'r Tribiwnlys yn annibynnol oddi wrth y SR, sy'n rhoi bandiau ar eiddo, a hefyd y Cyngor/Awdurdod Bilio (AB) sy'n gyrru'r biliau Treth y Cyngor.

Y Clerc

Mae'r Clerc yn gweithredu fel cynghorwr, ar bwyntiau o gyfraith a threfn. Mae'r Clerc yn weithiwr cyflogedig y Tribiwnlys, ac nid yw'n cymryd unrhyw ran yn y penderfyniad. Er hynny, mae'r clerch yn gyfrifol am ysgrifennu'r penderfyniad.

Cynrychiolydd y Swyddog Prisio

Byddwch fwy na thebyg wedi cyfarfod aelod o staff y Swyddfa Rhestru yn barod, i drafod eich apêl.

Gall y Cyngor (AB) hefyd ddewis dod yn rhan o'r apêl.

Chi

Gallwch fynychu'r gwrandawriad tribiwnlys neu ddewis cynrychiolydd, er enghraifft, ffrind neu gynghorwr proffesiynol, i weithredu ar eich rhan. **(Dylai unrhyw un sy'n mynychu ar eich rhan gael awdurdod ysgrifenedig i wneud hynny).** Gallwch hefyd ddod â rhywun fel tyst.

Y Cyhoedd

Mae gwrandawriad Tribiwnlys yn agored i'r cyhoedd. Fel rheol, yr unig bobl eraill sy'n mynychu gwrandawriad ydi'r bobl sy'n disgwyl i'w hachosion gael eu clywed.

Gallwch ofyn i'r apêl gael ei glywed yn breifat, ond mae'n rhaid dangos rhesum da dros wneud hyn.

BETH SY'N DIGWYDD YN Y GWRANDAWIAD TRIBIWNLYS?

Mae'r gwrandawriad yn weddol anffurfiol, ac rydym yn ceisio gwneud i bawb deimlo'n gartrefol. Er hynny, bydd y Tribiwnlys yn dilyn trefn, er mwyn sicrhau fod y partïon yn gallu cyflwyno eu hachosion. Bydd y Tribiwnlys yn penderfynu pwy fydd yn dechrau.

Yn ystod y gwrandawriad:

- Bydd yr holl bartïon yn cyflwyno eu hachosion;
- Gallwch ofyn cwestiynau i'r SR;
- Bydd y partïon yn gallu gofyn cwestiynau i chi; a
- Gall y Tribiwnlys ofyn cwestiynau i chi a'r partïon eraill.

Gall yr aelodau ofyn i'r ddwy ochr grynhoi eu hachosion, cyn ymddeol I wneud penderfyniad.

Os nad ydych yn mynychu'r gwrandawriad neu yn cael eich cynrychioli yn y gwrandawriad, fe all y Tribiwnlys ddiystyru eich apêl.

A FYDD Y PENDERFYNIAD YN CAEL EI WNEUD YN HYSBYS I MI AR Y DIWRNOD?

Mae'r Tribiwnlys yn gallu rhoi ei benderfyniad ar lafar, ar ddiwedd y gwrandawriad. Er hynny, mae'r rhan fwyaf o dribiwnlysoedd yn gyrru eu penderfyniadau drwy's post. Mae'n rhaid i ni, yn ôl y gyfraith, roi copi ysgrifenedig o'r rhesymau dros y penderfyniad i chi. Bydd y Tribiwnlys yn rhoi gwybod i chi pa bryd y byddwch yn derbyn y penderfyniad ysgrifenedig.

GALL Y TRIBIWNLYS DDYFARNU COSTAU?

Na. Mae'r gwasanaeth yn ddi-dâl. Dim ond eich costau eich hunain sy'n rhaid i chi eu talu (a chostau unrhyw un sy'n eich cynrychioli) wrth baratoi eich achos a mynychu'r gwrandawriad.

BETH OS OES GENNYF ANGHENION YCHWANEGOL?

Os oes gennych unrhyw anghenion arbennig ychwanegol, er enghraifft mewn perthynas â'ch golwg, clyw neu symudedd, rhowch wybod i swyddfa rhanbarthol y tribiwnlys cyn dyddiad y gwrandawriad os gwelwch yn dda – byddwn yn gwneud ein gorau i helpu. Gellir gwneud hyn ar y ffurflen ymateb y cyfeiriwyd ati ar dudalen gyntaf y daflen hon.

Gallwn wneud trefniadau ar gyfer cyfieithu, ar gais, os nad yw wedi cael ei nodi ar eich apêl yn barod. Gallwn hefyd ddarparu rhywun i gyfathrebu â chi mewn iaith arwyddion (arwyddwr).

Rydym yn ymroddedig i drin pob un yn deg. Ni fydd unrhyw un sy'n gwneud apêl yn cael eu trin yn llai ffafriol oherwydd eu hil, lliw, cenedligrwydd, oed, crefydd, tras ethnig, rhyw, rhywioldeb, statws priodasol neu anabledd.

YDI'N BOSIB CWYNO YNGLŶN Â'R GWASANAETH A DDARPARWYD?

Os oes gennych gŵyn ynglŷn â'r modd y cafodd eich achos ei drin gan weinyddiaeth y TP, yna:

- Yn gyntaf, dylech ysgrifennu at Glerc y Tribiwnlys, yn y cyfeiriad rhanbarthol ddangosir yn ein hysbysiadau.
Byddwch yn cael eich hysbysu o drefn cwyno llawn y Tribiwnlys yn ymateb y Clerc.

Gallwch ddefnyddio'r broses yma o gwyno yn erbyn y modd cafodd eich apêl ei ymdrin yn weinyddol gan y Tribiwnlys, yn unig. Ni allwch apelio yn erbyn penderfyniad drwy'r modd hyn. Mae apêl pellach yn erbyn y penderfyniad i'r Llysoedd Uwch.

Mae hysbysiadau yng Nghymru yn cael eu darparu unai yn Gymraeg a/neu Saesneg, yn ddibynnol ar yr iaith ddefnyddiwyd yn y cynigiad gwreiddiol.

Mae'r daflen hon yn un o gyfres o daflenni sy'n rhoi gwybodaeth ynglŷn â'r gwasanaethau rydym yn eu cynnig. Mae ein taflenni eraill yn cynnwys:

- cyngor cyffredinol ynglŷn ag apelio i'r Tribiwnlys;
- arweiniad i'n hysbysiad gydnabyddiaeth; ac
- arweiniad i'n hysbysiad o benderfyniad.

Rydym hefyd yn cynnig arweinlyfrau ynglŷn â delio gydag Atebolrwydd Treth y Cyngor ac apeliadau Rhestr Brisio Annomestig. Os ydych yn dymuno derbyn unrhyw o'r arweinlyfrau hyn, cysylltwch â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys yn y cyfeiriad a ddangosir ar ein hysbysiad o wrandawriad.

Ein Cofnodion

Mae gan unrhyw un yr hawl i ymweld â Swyddfeydd y TP i edrych ar gopiâu o'r agendâu a phenderfyniadau wnaed gan y Tribiwnlys yn y chwe blynedd diwethaf. Agendâu yw rhestrau o apeliadau sydd wedi derbyn dyddiad gwrandawriad. Mae'r wybodaeth uchod yn cael ei ddangos ar wefan y Tribiwnlys a gall atal y wybodaeth hun ar gais ysgrifenedig i swyddfa'r Tribiwnlys.

Gallwch ganfod mwy o wybodaeth ynglŷn â Tribiwnlysoedd Prisio ynghyd â chopïau o'r holl arweinlyfrau ar y gwefan ganlynol sef: www.valuation-tribunals-wales.org.uk

Y prif ddeddfwriaeth sy'n rheoli gweinyddiaeth Treth y Cyngor yw **Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992** ynghyd â'r rheoliadau ategol – yn arbennig;

- i) Rheoliadau Treth y Cyngor (Newidiadau i Rhestrau ac Apeliadau) (Cymru) 1993 Offeryn Statudol 290 (fel y'i diwygiwyd)
- ii) Rheoliadau Tribiwnlys Prisio (Cymru) 2010 (fel y'i diwygiwyd)

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth Dwyrain Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD
NP20 4PG
Ffôn: 01633 266367
Ffacs: 01633 253270
E-bost: VTWaleseast@vtw.gsi.gov.uk

CS Powys
CBS Blaenau Gwent
CBS Caerffili
CS Sir Fynwy
CT Casnewydd
CBS Torfaen

Swyddfa Priso:

Asiantaeth y Swyddfa Priso
Tŷ Glyder, 339 Stryd Fawr
Bangor, Gogledd Cymru
LL57 1EP
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ctwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth Gogledd Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth, Bloc A (L1)
Sarn Mynach
CYFFORDD LLANDUDNO LL31 9RZ
Ffôn: 03000 625350
Ffacs: 03000 625368
E-bost: VTWalesnorth@vtw.gsi.gov.uk

CBS Wrecsam
CS Y Fflint
CS Ddinbych
CS Gwynedd
CS Ynys Môn
CBS Conwy

Swyddfa Priso:

Asiantaeth y Swyddfa Priso
Tŷ Glyder, 339 Stryd Fawr
Bangor, Gogledd Cymru
LL57 1EP
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ctwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Prasio Cymru

Rhanbarth De Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD NP20 4PG
Ffôn: 01633 255003
Ffacs: 01633 255004
E-bost: VTWalesouth@vtw.gsi.gov.uk

CBS Pen-y-bont ar Ogwr
CS Caerdydd
CBS Rhondda Cynon Taf
CBS Bro Morgannwg
CBS Merthyr Tudful

Swyddfa Prasio:

Asiantaeth y Swyddfa Prasio
Tŷ Glyder, 339 Stryd Fawr
Bangor, Gogledd Cymru
LL57 1EP
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ctwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Prasio Cymru

Rhanbarth Gorllewin Cymru
Llys-y-Ddraig
Parc Busnes Penllergaer
ABERTAWE
SA4 9NX
Ffôn: 03000 254530
Ffacs: 03000 254522
E-bost: VTWaleswest@vtw.gsi.gov.uk

CBS Castell-nedd-Port Talbot
Dinas a Sir Abertawe
CS Caerfyrddin (Rhan 3)
CS Caerfyrddin (Rhan 1 a 2)
CS Ceredigion
CS Sir Benfro

Swyddfa Prasio:

Asiantaeth y Swyddfa Prasio
Tŷ Glyder, 339 Stryd Fawr
Bangor, Gogledd Cymru
LL57 1EP
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ctwales@voa.gsi.gov.uk